

Stockholm den 12 maj 2020

R-2020/0453

Till Miljödepartementet

M2020/00078/Ke

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 25 februari 2020 beretts tillfälle att avge yttrande över betänkandet Hållbar slamhantering (SOU 2020:3).

Sammanfattning

Advokatsamfundet delar uppfattningen att det föreligger ett behov av att modernisera regleringen av slamhantering. Frågan har varit föremål för ett flertal tidigare utredningar och Advokatsamfundet ser positivt på att regeringen nu lämnat ett tydligt utredningsuppdrag. Uppdraget har dock varit begränsat och av betänkandet framgår att utredningen saknat resurser för den riskbedömning som den ändå har låtit genomföra. Enligt Advokatsamfundets mening är detta problematiskt, särskilt om det innebär att riskbedömningen inte kan vinna acceptans hos de parter som berörs av utredningens förslag.

Advokatsamfundet delar utredningens bedömning att ett förbud mot slamspridning enligt alternativ 2 är mest lämpligt att ligga till grund för framtida lagstiftning.

Advokatsamfundet delar även bedömningen att eventuella nya nationella regler som förbjuder spridning av avloppsslam på produktiv jordbruksmark ska notifieras till EU-kommissionen som s.k. nya nationella tekniska regler.

Allmänna synpunkter

Betänkandet innehåller en omfattande genomgång av gällande rätt i fråga om slamspridning och hantering av avfalls- och avloppsfraktioner samt av hur EU-rätten måste beaktas vid lagstiftning som berör den fria rörligheten av varor. Utredningen förefaller huvudsakligen ha hållit sig inom de direktiv som den har haft att utgå från. Dock har vissa avsteg skett, bland annat i form av att en översiktlig riskbedömning utförts i syfte att motivera de hälso- och miljömässiga grunderna för en lagstiftning som innebär förbud mot slamspridning (betänkandets 8 kap.). Enligt samfundets uppfattning har en sådan riskbedömning utgjort ett nödvändigt underlag för förslag till bestämmelser om

förbud mot slamspridning, oavsett om det handlar om ett förbud med begränsade undantag eller ett förbud där undantag under vissa förutsättningar kan ges för spridning på jordbruksmark.

Advokatsamfundet kan inte avgöra om den riskbedömning som utförts är tillräckligt omfattande eller om den har beaktat all tillgänglig forskning. Med hänsyn till den polarisering som råder i debatten gällande spridning av avloppsslam är det dock viktigt att objektiva fakta och ett heltäckande underlag används. Att utredningen inte haft resurser att göra den riskbedömning som uppfattats vara nödvändig för att skapa grund och förståelse för de ställningstaganden som ligger bakom utredningens förslag och aktuella övergångsbestämmelser är mot denna bakgrund problematiskt, särskilt om detta innebär att den inte kan vinna acceptans hos de parter som berörs av utredningens förslag.

Synpunkter på alternativ 1: Förslag om ett totalt spridningsförbud med mycket begränsande undantag

Advokatsamfundet avstyrker ett totalt spridningsförbud. Med hänsyn till den genomgång av befintlig forskning som redovisas förefaller det saknas grund för att införa ett totalförbud mot spridning av slam med hänvisning till försiktighetsprincipen och risker för människors hälsa eller miljön. Advokatsamfundet delar också utredningens slutsats att ett förbud enligt alternativ 1 riskerar att stå i strid med EU-rättens regler om fri rörlighet för varor. Det kan därtill befaras att ett sådant förbud skulle låsa fast systemet och försvåra utvecklingen mot cirkulära flöden.

Synpunkter på alternativ 2: Förslag om spridningsförbud med utgångspunkt att eventuella risker kan hanteras och åtgärdas

Alternativ 2 framstår enligt Advokatsamfundets bedömning mest förenligt med berörda aktörers rättssäkerhetsintressen. Enligt utredningen tyder de riskbedömningar som har genomförts på att ett totalt förbud mot spridning av slam, med beaktande av de ingripande åtgärder detta skulle innebära för de aktörer och enskilda som träffas av förbudet mot slamspridning på jordbruksmark, inte kan motiveras. Det förefaller enligt samfundets mening finnas tillräckliga förutsättningar att beakta behovet av att säkerställa skyddet för människors hälsa och miljön genom ett uppdaterat regelverk med högt ställda kvalitetskrav på det slam som får spridas på produktiv jordbruksmark. Detta alternativ främjar också återförande av växtnäring och mullämnen till jorden, vilket är förenligt med miljöbalkens hushållnings- och kretsloppsprincip. Under förutsättning att kvalitetskraven hålls uppdaterade och att de gränsvärden som fastställs är relevanta samt att tillräckligt många hälso- eller miljöskadliga ämnen omfattas av regelverket, framstår förslaget som lämpligt för att hantera riskerna med spridning av avloppsslam på jordbruksmark.

Författningsförslag

Förslag till förordning om användning av avloppsslam och vissa ytterligare avloppsfraktioner samt återvinning av fosfor

Advokatsamfundet har i huvudsak inget att invända mot utformningen av förordningsbestämmelserna. Det framstår dock mindre lämpligt att hänvisa till definitioner som återfinns i annan författning, se t.ex. 2 §, där det hänvisas till 1 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster och till 15 kap. 6 § miljöbalken, samtidigt som definitionen också anges i den föreslagna förordningstexten.

Vidare används i huvudsak begreppet avloppsslam, som också definieras i den föreslagna 2 §, men i 6 a § anges i stället ”slammet”. Det definierade begreppet avloppsslam bör användas genomgående i förordningstexten.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander